

Saaremaa

Maleva

Tea taja

TOIMETUS JA TALITUS

Kuresaar, Saaremaa Maleva
Staap, kõnestr. 1.

KUULUTUSTE HIND:

Kuulutuse rühjel	3 s. mm.
esimesel	8 s. "
teksti osas	10 s. "

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimise hind:
postiga aastas — 50 senti.
Tellimisi võtavad vastu kõik
malevkondate ja kompaniide
päälikud ja naiskodukaltse
jaoskondade esinaised.

№ 5/6 (169/170.)

14. veebruaril 1936.

VIII aastakäik.

Kaitseliidu ülema J. Orasmaa raadiokõne.

Peetud teisipäeval, 4. veebruaril s. a., ringhäälingus.

Meie riit ja rahvas, elades teiste riikide ja rahvaste keskel, ei saa end eraldada niivõrd, et ükski asi teda ei mõjutaks. Teiste rahvaste suured liikumised ja woolud, nende uued eluformid puudutavad meid ja kajastuvad meil kord vähemal, kord suuremal määral.

Seepärast, ajudes vaatlema üht kui teist meie siseelu tähtsaimaid sündmusi, peame konstateerima, et on väliseid faktoreid, mis meilegi juures pole jäänud mõjuta.

Wõtame näiteks meie põhiseadused ja nende saamislood.

Alutaw Rõgu andis meile esimese põhiseaduse. Meil on kõigil teada, misjuures ajal töötas Alutaw Rõgu. Rõgu meie rahvas ja ta Alutaw Rõgu olid tugewasti mõjutatud Wene revolutsioonist. Wene walitsust loeti rahwa waenlaseks. See waen walitsuse vastu kandus üle meilegi. Olgu see riigivalitsus või omavalitsus, teda püüti waadelda sama waatenurga all ja piirata erakordselt. Oli igasuguste komiteede, nõutogude ajajärk. Need olid kõitvõimjad.

Sellases olukorras ja meeleolus loodi meie esimene põhiseadus.

Rõgu võim anti selles riigikogu kätte. Riigikogu oli ainute rahwa esindaja. Mingisugust tasakaalustamat insiantsi riigikogule ei loodud. Nii meie esimene põhiseadus, mis oli loodud revolutsioonilises psühoosis, sai ühefalgne, äärmusesse kalduv. Selle põhiseaduse tulemused ja saatus on meile teada.

Riigikogu, omades tegelikult piiramata võimu, hakkas wõimustjema. Walitsused muutusid tema käes, nagu üteldi — komisjonidels ja neid wahetati tihti. Ei olnud mingisuguseid wõimalusi luua kogu ega plaane pilema aja peale.

Riigikogu ise sattus wastollu rahwaga. Riigikogu unustas lõpuks, et ta on rahwa esindus. Ta hakkas end pidama peremeheks ja hakkas rahwale — tegelikule peremehele — andma ettekirjutusi. Ma mõtlen praegu kvoorumi tõstmisele enne põhiseaduse wiimast rahwahääletamist.

Nii arenesid wahekorrad põhiseaduse puudulikkuse tõttu äärmiste terawusteni. Lisaks tulid juure veel n.-n. parlamentarismi triifi mõjutused ja majandusriiifi mõju, mis wõpustas kogu maailma.

1933. aasta jügisets, s. o. ajaks, millal tuli otsustamisele praegune põhiseadus, oli olukord kujunenud sellaseks, et ta oma erakordse pinge poolest sarnanes aegadele, misjuuresil walmis meie esimene põhiseadus. 1933. a. rahwas, lütanud tagasi lask riigikogu põhiseaduse parandustawa, oli niivõrd poliitiliselt üles tõetud ja läärimas, et oleks wõtnud wasru ükskõik misjuuresed ettepanetud ja kawad. Taheti saada lahki wanast korraft — maksu mis

maksab. Ühe sõnaga — olukord, milles sündis meie praegune põhiseadus, ei olnud normaalne.

Nii siis, mõlemad meie põhiseadused sündisid erakordselt aegadel. Erakordsete aegade sünitustena ei wõinud nad saada ta wigadeta ja puudusteta. Ja tõesti. Esimene põhiseadus, mis wõeti wastu Alutawa Rõgu poolt revolutsioonilises meeleolus, kaldus ühte äärmusse — ta sai ultra liberaalne, ta andis piiramata wõimu riigikogule. Teine, praegune põhiseadus, mis sündis ta ebaharilikul ajal, kus meie mõtteid olid mõjutamas uued — juhiwoolud, kaldus teise äärmusse, ta andis piiramata wõimu riigiwaneemale.

Seetõttu, et mõlemad põhiseadused sündisid ja loodi rahututel aegadel, jäi tuldne lehttee wahel. Sellele lehtteele peame pühidma näüd, sinna peame wälja jõudma.

Selle tee põhialused on härra riigiwaneem oma otsuse kawas selgesti ära tähendanud. Seal seisab, et Eesti peab jääma rahwawalitsuslikuks wabariigiks, s. o. rahwas on peremees. Riigipea peab walitama rahwa wõlt, s. o. riigipea on rahwa täiswoimeline esindaja; riigipea moodustab walitsuse jne.

Ei aga luua wõimude tasakaalu, on rahwal weel teine esindus — rahwasindus — mis saab kahetjaline.

Sellega suuakse loid, kus äärmustesse sattumine on wõimatu, kus rahwa poolt kutsutud asutusel saaksid töötada rahus, teineteist täiendades ja tasakaalustades.

Ei tohiks tulewikus juhtuda, et riigiwaneem või rahwasindus oma wõimukülluses satuksid wastollu rahwaga juft wõimukülluse pärast, nagu seda nägime esimese põhiseaduse ajal ja nagu praeguse põhiseaduse juures see wõib juhtuda.

Kui wõibatse, et esimese põhiseaduse loomise ajal polnud meil inimesi, kel oleks olnud kogemusi walitsamise alal, siis on see õige. Kuid ta praegune põhiseadus koostati inimeste poolt, kel polnud neid kogemusi. Praegune põhiseadus koostati weel erilise rutuga, sest meeleolud, olukord, oli sellane. Selles nähti nagu ummikust pääsmist. Mina arwan, et ei efji palju, kui ütlen — tolleagsete meeleolude juures oleks wõinud palju halwemgi põhiseadus wastu wõetud saada. Peaasi, siis tundus, et see põhiseadus ei tohi tulla riigikogult. Ja nii juhtuski, et saime praeguse põhiseaduse, mis ei tõrwaldanud esimese põhiseaduse kõiti pahesid, woid tõi juure nii mõnegi uue.

Härra riigiwaneem oma kõnes tähendas, et esimene, suurem, pahe praeguses põhiseaduses on see, et parteidel on jäetud wõimalus endiselt tälitseba.

Teise juure ja olulise, tuld uue, puudusena nimetas härra riigiwaneem jeda et praeguse põhiseaduse raamides töötades, wõib

Hoonele — tugev alusmüür, riigile — vigadeta põhiseadus!

iga riigivanem, kes hakkab täiensa seaduslikul alusel käsitlema oma võimu, sattuda rahwaga wahtollu, sest riigivanemale antud võim on liiga suur. Meie rahwas on tüdinud endistest parteide tüüdist, seega — need ei tohi loiduda. Seepärast peab tehtama kõik, et neid pahesid hoida ära. Selleks tuleb praegust põhiseadust wastawalt muuta.

Kui nüüd peatuda selle wiisi juures, mida härra riigivanem on walinud põhiseaduse muutmiseks, siis, olgugi et see on uudus ja tuleb käsitlemisele esimest korda, tundub ometi, et just see moodus on õigem kui ükski teine, ja tuleb imestada, et seda teed pole käidud enne.

See tee, mida härra riigivanem on walinud, tahab esmakordselt anda rahwale kaasarääkimise, otsustamise, võim aluse juba akti — põhiseaduse — walmimise protseduuri ajal.

Praegu rahwas võib wõita seisukohad nende põhimõtete kohta, millele saab rajatud tulewane põhiseadus.

On põhimõtted otsustatud jääwalt, jääb rahwal võimalus ka edaspidi kaasa rääkida põhiseaduse walmimisel, sest rahwas walib oma esindajad rahwuskohtu. Ta võib neile esindajatele anda kaasa ka oma mõtteid ja suunab.

Üks suur ja oluline wähe tundub veel olevat endiste põhiseaduste jaamisolude ja eelolewa rahwuskohtu hääletamise wahel.

Nüüd on olulord palju rahulikum. Nüüd ei püüa keegi mängida tunneil. Nüüd võib rahwas kainelt kõike järele mõelda; nüüd teeb rahwas mõistuse waral oma otsuse. Otsused, mis tehakse rahutuul aegadel, ülestkrwitud meeolus, need otsused wõiwad endas sisaldada palju eksimusi; otsused aga, mis on tehtud kaine mõistuse waral, peawad neid wigu sisaldama wähem.

Praeguses olukorras võib meie rahwas rahulikumalt kui kunagi enne kaaluda oma sammu ja see otsus, mis saab nüüd tehtud mõistuse abil, saab tooma rohlem õnnistust kui endised.

Minna usun meie Eesti rahwa tervesse olekusse, tervesse arusaamisesse. Minna usun, et meie rahwas annab oma kindla otsuse, ja see otsus saab olema nende mõtete poolt, mida härra riigivanem on üles seadnud. Minna usun veel enam. Minna usun, et poolt-hääletajate arv saab olema suurem ülekaalus, sest iga teadlik, tõsine, eestlane saab aru, mida suurem kohtuhoi, üksmeel praegusel aegadel, seda parem meie sifemiseft, seda parem meie wäliselt.

Arwan, et ühelegi walitsusele ei walmista heameelt fundamendidega tasanada sifeelu wõimalikke ja lahjulikke woole. On palju loomulikumat, kui rahwas ise lahjulitid idud oma kehast wälja juurib ja seega walitsust tema tegewuses toetab.

Ei ole laugel see aeg, kus meie lohtuasutused oma otsuse langetawad nende lohta, kes wõõraste rahadega, wõõraste relwadega, wennawerd meil tahisid walada.

Mida loomulikumat wõiks aga olla, kui et rahwas ise langetaks oma otsuse wapside lohta. Ja see wõimalus praegu on. Mida nõjuwam, üksmeelsem see otsus saab, seda põhjalikumalt juuritakse eesti kehast wälja meie wõõras, wastuwõimatu waim.

Kahe wiimase aasta heitlus on seisnud ju ainult selles, et — kas jääb meil püsima ja kindlustatult demokraatlik loid — wõit wõtab wõimuse juhi printsiip ja ühe-partei-süsteem.

Eelolewa rahwahääletus tahab olla, ja sifiliselt on selle heitluse lõppwaatus. Sel hääletusel tähendab iga „poolt“-hääle demokraatia wõitu; iga „wastu“-hääle — demokraatia kadu ja juhi põhimõtte wõitu.

Meie rahwas, kes oma loomust ja olemiseft on ilka olnud demokraatia, rahwawalitsusliku korra pooldaja, ei saagi teisiti; ta peab hääletama poolt, kui ei taheta meelega tõmmata kriipsu läbi kõigist seniseft saawutusift, kui ei taheta meelega minna wastu tundmatule ja tumedale tulewikule.

Kui lisaks eelmisele veel loid rõhutada seda asjaolu, et kaalul on kindla demokraatliku korra küsimus ühes wõimsa riigivanemaga, püsiva walitsuse, töewõimelise rahwaeindusega, mis kõik lohtu annawad meile ammuigatsitud tasakaalula riitliku korra, siis peaks olema selge eelolewa otsuse erafordne tähtsus meie rahwa ja riigi tulewiku lohta.

On otsus erafordne ja temast oleneb meie rahwa saatuse, siis peaks heidetama kõrwale kõik inimlikud nõrkused. Wiha, kadumus, endine parteiline kuulutus, isiklik heaolu, kõik need ei tohiks mõjutada selge mõistuse otsust; veel wähem wõiksid need inimlikud nõrkused olla põhjuseft, et üks wõi teine meie hulgaft riitlikule küsimusele risti wastu lähets. Iga tõsine eestlane, kaaludes olukorda, ei saa teisiti, ta annab oma hääle rahwuskohtu lohtu-kutsumise poolt.

Ma ütlen rohtemgi. Iga waps, ka see, kes isiklikult kaunatab saanud, kui ta tahab olla ja jääda tõsiseft eestlasels, kel oma rahwa ja riigi huwid on kõrgemad kui oma partei huwid, ka see peaks hääletama poolt.

Poolt hääletama sunnib meid ka olulord, mis on wäljaspool meid.

Me näeme, kuidas uuesti on läinud lahti wõidu relwasumine?

Kas me ei tea, et hambuni relwasutatud rahwad ei saa seista kaua tege w u s e t a ?

Mida ahwardawamaks aga lähewad kõuepilwed Euroopa lohal, seda targemini peame meie, eestlased, ajama oma asju. Rääkimata sellest, et me kõige jõuga peame olema rahu pooldajad, kõige pealt aga kindlustame oma sifemist asju. Kui meil on kindel loid, kui rahwas on üksmeelseft nagu müür — see on praegu tähtis.

Meie rahwal peaks eelolewal hääletusel olema kerge teha oma jaatawat otsust seepärast, et meid kutsuwad seda tegema meile kõigile tuntud rahwajuhib, kes ilka raskeil aegadel on sammunud meie ees. Ükski peaks meil neiseft olema, sest nad wõie meid kunagi jätnud hädasse.

Kui nüüd meie aumäärne hallpea — härra riigivanem — selle elu on olnud lõpmata wõitlus eesti parema tulewiku eest, on haaranud veel paremale tulewikule wastu minnes wõitluselipu ja kutsus meid kaasa, kas saame jätta minemata? Ei!

Meie läheme temaga kaasa, wõitleme ja wõidame!

Rahwuskohtu tulgu lohtu!

Olles tugevad seesmiselt, kindlustame end ka wäliselt.

Eestlased on wabadustihkaja rahwas. Iga wõõra wõimu all olles ei unustanud Eesti rahwas oma endist wabadust, waid kandis seda põlwest põlwe edasi.

See wabadusetung oligi selleks tõulejduks, mis wiis meid wõidule Wabadusõõjas.

Wõitlus Eesti wabaduse eest kestab veel tänapäewal. Otsustawal wõitlusel 23., 24. ja 25. weebbruaril Eesti rahwas ütleb kõigile:

Eesti juhib ise oma saatust. Eesti ei lähe mitte juhi — waid oma rahwusliku rada.

Oma isamaad teenib hästi see, kes aitab läbi viia rahvahääletust!

Cesti ei sammu kaasa mingi wooluga, mis temale wõõras. Cestil on ise oma puht Cesti orientatsioon.

Kui oleme tugewad seesmiselt, wäheneb meie hädaohi wäljelt. Kusudes suurte riikide läheduses, nõuab rahwuswaheline seisutord meilt täielikku erapooletust.

Rasketel aegadel on Cesti rahwas leidnud ikka ühise keele. Ka nüüd ei lähe Cesti wabaduse ja iseseiswuse wastastel korda lüka segi meie sisemiselt rinnet.

Ajalugu on kordumast näidanud, kui ei ole enam rahwast, kui terwikut, kui selle rahwa rahwustunne on nõrgenenud, siis ei pääsi ka enam riik.

Cesti rahwas läheb 23., 24. ja 25. weebruaril täies üksmeeles hääletama. Kui meie kardame minna halwa ilmaga

hääletama, võib juhtuda, et weel halvema ilmaga sunnitakse meid lahkuma oma kodudest, oma perekondadest, oma sõpradest.

Wõime saada Karjala ja Ingeri rahwale wastawa saatuse osaliseks, kes praegu koduta rahwana paifatud laiali Sarmaatia legendikell.

Praegune rahwahääletus on teine wabaduswõitlus, seetõrd küll mitte relwade, waid meie loomuliku mõistuse ja otustamise abil. Võidus ja kõhtlus peawad kaduma.

Uus põhiseadus toob meile kodurahu!

Sellepärast — Rahwustõugu kofku!

D. Särew, kolonelleitnant
malewa peaklit.

Kaitseleitlased ja naiskodufaittsjad!

Meid kohustab kodumaa parem tulewik!

Ei saa wist olla kahilust jelles, et käesolewal korral rahwahääletusest osawõtjate arw kõigist eelmistest palju suuremaks tõuseb. Ei ole wist ilma osjata olnud wiimaste aastate õppetunnid, mis on näidanud, et riiki ei saa walitseja meeleolude ja tunnete kohaselt, waid et riigil peab olema kindel, hästi läbimõeldud ja läbikaalutud alus, milleks kõigepealt on riigi põhiseadus. Miswõiduseid ebanugawaid juhtumisi puudulit põhiseadus wõib tekitada, see wist riigijuhitide seletustest on kõigile kodanikkudele küllalt selge, kes waewaks on wõtnud neid seletusi ja selgitusi jälgida. Kuna uus põhiseadus, mis kawatsetatse maksma panna, on põhjalikult wäljatöötatud ja temast wälja jäänuud eelmiste põhiseaduste puudused ja wead, siis ei saa olla kahilust, et see põhiseadus tawemaks ajaks maksma jääb ja Cesti riiklikule korrale nurgakiviiks saab. Seda arwesse wõttes ei tohiks üteki teadlik ja arusaaja kodanik rahwahääletusest eemale jääda. Igauks peab omale lugema auasjaks, et ta on wõinud osa wõtta sellest riiklikust nurgakivi panekest, mis awab uue lehekülje Cesti ajaloos. Wõib kindel olla, et leidub kohi, kus kodanikud sajabrotsendilisel hääletuskastide juure tulewad oma kodanikukohust täitma. On iseenesest arusaadaw, et iga tubli ja korralik kaitseleitlane hääletamisel käimata ei jäta. Kaitseleitit on kogunenud meie paremate ja kohusetruudemate

kodumaa poegade ja tütarde pere, kes kõigis, mis puutub riigi, rahwa ja ühiskonna huwitsid, teistele eeskujuks on. Kindlasti saawad nad seda olema ka eestulewal rahwahääletusel. Ei piirdu kaitseleitlase ülesanne ju mitte üksi relwaga kodumaa kaitsemises, waid kõigist osawõtmises ja kõigile kaasa töötamises, mis riiklikust seisukohast kasulik ja ülesehitaw. Ja seda on eelseisew rahwahääletus kindlasti. Riigijuhitide poolt on see nimetatud üldiseks riiklikuks altsiooniks, millest kõiki kodanikke kutsutakse osa wõtma ja mis siis tõesti üldise altsiooni mõistele wastab, kui terve rahwas temast osa wõtab. Riigijuhid on oma töö teinud. Nüüd on rahwa kord tõendada, et temal ta enese parem tulewik sellesama wõrra südamel on kui riigijuhitidel, kes rahwast jälle kutsuwad walitsemisest osa wõtma ja rahwale soowiwad need õigused tagasi anda, mis eelmise põhiseaduse wastuwõtmisel kergel käel läesti ära anti. Kaitseleitlased! Täidame oma kohuse! Wõtame sajabrotsendilisel rahwahääletusest osa! Näitame, et meie mitte üksi relwa ei osta kanda, waid et meie kui ühine kohusetundja ja dissiplineeritud pere igasuguses riiklikus ülesehitawas töös mehikelt ja üksmeelselt kaasa lööme. Siis oleme täiel määral wäärt kanda auwäärilist kaitseleitlase ja kodufaittsja nimetust!

A. L.

Kodanik, täida oma ajaloolik ülesanne!

Rahwahääletusel ilmugu kõik hääletama ja hääletagu poolt.

Eelseisew rahwahääletus on Cesti riigile ja rahwale erakordselt tähtis. Sel rahwahääletusel määrab meie rahwas kindlaks suuna, millisel peab arenema Cesti riigikord ja kõrgema wõimu jaotus.

Cesti saatust juhib rahwas ise. Kuidas ta seda teeb ja milliste tagajärgedega, see oleneb suurel määral riigi põhiseadusest. On see hea, siis muibugi oleneb kõik muu kodanikest, kes seda kasutawad.

Meie wabariigi esimene põhiseadus sündis maailmasõjale ja suurele rewolutsioonile järgnevas rahutus ajajärgus, pealegi kus wabadusõjaja raskused rahwa eluwalibusis ennast mõjulalt tunda andsid. Pole fits ka imestada, et Kusutama Kogu aegsed rahwa

esindajad, olgugi et tahtsid luua maailma parima ja moodhaima põhiseaduse, küllalt ettenägelikud ei olnud, milliseid tulemusi see põhiseadus annab.

Nastaid kestnuud tegelik elu näitas aga, et see ülimoobne põhiseadus meie riigile ei sobi. See põhiseadus andis liig suure, wõiks welda kogu wõimu riigikogu kätte, kes parteilise koosseisu juures kulutas rohkem oma jõudu wõitlusel erakondade eneste huwides, kui riigi huwides. Ükski wõim ei sunnitud riigikogu pidurdada. Tegiti, mis tahtis. Walitus oli tema käes nagu mängukann, ta wõis riigiwale ja walituse täna ametisse kutsuda, aga samas kobe jälle kutsutada. Doow töö teadagi kannatas selle all. Pealegi kullustas jarnane äge parteiline wõitlus, nagu

See meil Eesti oli, rahwa ühtlusi, ühistunnet ja lihtkultuurust. Ei tunnud enam äragi seda kangelaslikku Eesti rahwast, nagu teda õpetas maailmale tundma wabadusõda. Eru kujunes otsekui kõikide wõitlusel kõikide wastu, seejuures kangeltsi mitte aumehelikeks wõitlusel. Waadati aiwa, kuidas teisele landa taha panna. Sõpradest said waenlased, sugulond ja isegi perekond läks sarnases olukorras sageli omawahel waenujalale.

Kibedas äratundmises, et nii see enam ebasei ei wõi lesta, afuti põhiseadust muntma ja parandama. Paar latset ebaõnnes-
tusid. Wiimane lord läks parandustatse läbi. Kuib see parandus on lühitese aja jooksul ja puudulikult koostatud, nii et tema koos-
tajad isegi sellega rahul ei ole. Pealegi on selles muudetud põhiseaduses mõned kangelatuseks pühimõtted, mis meie riiklikule olemisele nii sihemiselt kui ka wäliselt hädaohtlikuks wõivad osutada. Seda ei tohi aga lubada. Eesti maa ja rahwas on ajaloo lestel niigi rängalt kannatanud, uufi kannatufi meelega ja awafilmi wälja kufjuda oleks meeletus, enefetapp.

Praegune põhiseadus, wastandina esimelele, annab kõit wõimu ühe ifitu — riigiwanema läte. Riigiwanem wõib maksma põhiseaduse järele teha kõit, mis ta tahab. Temal on suurem wõim lääes, kui oli tjaaril endises Benes. Benemaa warises kokku, selle aherwartel ärtas Eesti. Eesti löi omale ifeseiswä riigi just selleks, et meil enam sarnast logifewat riigitorba ei oleks, nagu oli Benes. Nüüb aga oleme pannud maksma, otsekui saatuse pillkts, põhiseaduse, mis annab meie riigipeale weelgi suurema wõimu, kui see oli põlatud Bene tjaaril. Nii see ei wõi lesta.

Oleme õnnelikud, et meie riigijuhitdels on suurte togemustega, ettenägelikud, ustawad ja kindlakäelised mehed: riigiwanem Konstantin Päts ja kaitsewägebe ülemjuhataja kindral Johan Laidoner, kes seda põhiseadust diglafelt ja hästi käsitawad. Mis oleks aga olnud siis, kui riigitiirile oleks sattunud mõni togemusteta, tundmata meelufega ja harrastustega ifil? Kes wõib kindlustada, et meie riik sihemistele ja wälisestele hädaohtudele ohwriks poleks langenud?

Just see asjaolu panebki iga tõfise kodaniku mõtlema ja nagu näeme, meie riigiwanem, selle lääes see suur wõim praegu on, ife esimefena astub wälja selle wõimu reguleerimiseks. Praegusel põhiseadusel on aga ka weel teifigi suuri puudufi. Juba proportfionaalne walimiswiis ifeenest wõimaldab erikildkondade ja erakondade tellimise, millede all launatas seninegi riigilogu tegewus. Weil aga on tarwis üksmeelt ja praegune ärew rahwuwaheline olukord nõuab seda eriti.

Olame filmapilgul, kus iga arusaaja ja riigustaw kodanik peab wälja astuma ja oma ajaloolise ülesande meie riigielus täitma. Tukkujaid ja kodujääjaid ei tohi olla. Iga hääletuslik kodanik ilmugu 23., 24. wõi 25. weebuaril oma hääletuskohta ja andlu oma hääli riigiwanema esitatud lawa poolt. Näidalem, et oleme peremehed omas riigis. Pidagem meeles, et eelolewat rahwahääletust jälgiwad nii meie riigi sihemised kui ka wälised waenlased, kes tunnawad kindlasti rõõmu, kui Eesti rahwas oma peremehed digust ei hinda ja üksmeelselt wälja ei astu. Andlem suurearwulise poolthääletufega wõimas ühisõõd! kõigile pahasoowijaike, et ei julgetks ütski neist sirutada kätt Eesti järele wälja!

Jaan Treufeldt,

Saaremaa Malewa propogandapäälit.

Eesti kodule —

Eesti lipp!

Kuldne kesktee.

Kui palju on olnud elus soowimata nähteid ja kottupõrteid, on fatutud äärmustesse — kõrwale kuldsest keskteest.

Nii on see olnud ühtlute iflute kui ka rahwaste ja riikide elus.

Kui langes wali tjaaril ifewalitus, kus rahwal ei olnud sõna kaasa rääkida, siis on arusaadaw, et meie ifeseiswäse saamisel loodi Njutawa Kogu poolt põhiseadus, kus ei tahetud näha „põlatud walitusi“ ja kõit wõim lääes rahwa läte. Nii oli meil kõitwõimas Riigilogu, kes kutas ühe walitusse teise järele ja uute loomisel keskid pidab „lehmatuuplemises.“

Sellest tüdinenu loodi nõndaütelda „põlwe otjas,“ nii ife kui wälismõjutuste all wiimati wasturõdetud põhiseadus, mille järele läks jällegi kõit wõim ühe ifitu — ainuwalitseja-riigiwanema läte. Selle põhiseaduse wasturõtmisega tehti küll lõpp „partei riigile,“ kuid jattufime jälle teise äärmusse, kus rahwal puudub osawõit riigi seadusandlufes ja eelarwe küsimuses, see on ifeenda malfustamises. See ei ole enam waba rahwas, kes need õigused läest ära annab.

Praeguse põhiseaduse järgi wõib riigiwanem ütsi, ilma et tal oleks mingit pidurdajat, otustada kõiki riigielus ettetulewaid küsimufi, mis wõib tulla riiklikult rasteid tagajärgi, eriti kui riigiwanema kohale fatub ifil, kel ei ole küllaldast tafakaalufust.

Keib puudufi tahabki praegune walitus kõrwaldada, tafakaalustades wõimu riigiwanema, walitusse, kohtu ja rahwaeifiduse wahel rahwusloogu kottufutufumisega.

Siis saafime läte õnneliku kuldse kesktee, mis elus alati kõige parem.

Seepärast hääletame rahwusloogu kottufutufumise poolt.

U. Kaal,

Malewa juhatusse liige.

Oma riiki korraldame ja juhime ise.

Biishop S. B. Rahamäe raadiokõne wäljawõte.

Minna waatan rahwahääletusele, kui pühale toimingule,

kus wõimaldatsa niifuguse suurele kogule, kui seda on rahwas, oma arwamist awaldada. Iga püha, tähtis toiming kohustab igaiht rahwaliiget oma enese ja üldise asja eest wäljas olema. Misparast peab siis teine sinu asja ajama? Pealegi on siin wõimatu, et teine sinu eest wäljas oleks. Taa res agitur! See asi puudutab ju sind — ütlesid wanad roomlased tähtsatel piihadel toimingutel. Ja — ta ipse — ainult sina wõid siin otsustada. Wastutust oma rahwa saatuse eest kannab just iga ütsik. Nii imelik, kui see ka paistab mõnele olewat, koosneb rahwas ühtluteft ja la sinust. Kui ewang.-lut. kiriku liitmed pealegi tunneme meie oma koguduse Jefandat, kes oma rahwa saatuse pärast koguni nuttis; nii kandis ta seda jüdamel. Seepärast ei tohiks ka just kirurahwa seas ühtki olla, kes niifugusel tähtsal toimingul, nagu seda on rahwahääletus, oma püha kohust et täidaks.

Minna olen weendunud, et meie rahwas poliitiliselt küllalt küps on, et 100-protsendiliselt rahwahääletusele minna.

**Peale läbilugemist „Malewa Teatajat“
palutakse ka naabritele anda lugemiseks.**

Naunima Gesti kodu poole.

Loendamatud tormi-ühtid on aegade wälkel üle käinud eesti kodudest.

Kõik meie murelise minewiku mured on kantud ja kannatatud kodutollete tulede hämaras walguses, sest nii pisut kui seegi mõni lorb lohutust ei annud, oli kodufondsete omawaheline ring fiiski ainus pait kõige pulstamisjels südamele ja ka ainus pait, kust ilkagi saadi uut jõudu — uuele, tihhi weelgi raskemale päewale wastu minemiseks.

Nii meie kodude minewikust mõistlikes saab wast selget, misjagune osa on tulnud kanda rahwa pilas mõistluses oma olemasolu eest nendel, kes on olnud kodude südameks — eesti naistel. Kuna ja misjagusest heitlusest eesti mees ka tagasi ei ole tulnud, olgu mõitjana või kaotajana ja olnud see tulija kas mees, wend või poeg, omaenda lihane poeg, ilka oli koduwarawas teegi, kes kõigi tagasitulejate saatuse oma südames läbi elas, läbi tundis — naine, ema või sõsar, ja kes nii nende tagasitulejate saatuste kaudu oma südamega elas kaasa loju rahwa saatuse.

See osa pole kerge olnud. Nagu polnud kerge naise armastawal südamele ilka jälle uuesti julgustada mõitluse minema neid, kellebega oleks tahtnud jagada kodude rahuliku elu õnne.

Üks armastus on aga eesti naisel olnud suurem, kui üksti teine armastus oma suure kodu — Gesti, ja oma suure pere — rahwa wastu ja suurim mure — mure nende saatuse pärast. Selle tunde ja mõtte nimel on eesti naine kaotanud lorb isa, lorb mehe või lihase wenna, lorb oma poja — ilma nurisemata, sest maa ja rahwa saatusele on neid ohwreid waja olnud.

Naine on jäänud eesti kodu südameks ka tänapäewal.

Minewik on õpetanud meid hindama kauni, rahuliku ja kaitsitud kodu ületamatut wäärtust, kodu, milles oleks wähem muret ja südamele nukrust ning leina ja enam rahu, ilu ja walguft. Minewik õpetab aga ka seda, et farnaste kodude tekkimine ja olemasolu on mõimalik ainult siis, kui rahu, lorb ja seesmine ning wäline julgeolek on kindlustatud meie kõigi kodude ühises kodus — Gesti riigis.

Riigivanem oma otsust rahwahääletusele pannes 23., 24. ja 25. webruaril on seda teinud selleks, et Gestiile niisugust tasakaalulist, rahulikku ja kindlasti kaitsitud ebasfarenemist kindlustada. Selle otsuse wastumõitmine rahwa poolt on seega ühtlasi tugewa kindluse loomine, mille warjus saawad tekkida ja elada kaunid, kaitsitud Gesti kodud.

Meie, naiste alaline soow ongi — kunnida Gesti kodu poole. Ja seepärast meie, naiste ühine otsus eelolewal rahwahääletusel, selle meie paljulannatanud Gesti kodu ilusama tulewiku nimel, saab olla ainuühtsina: hääletame kõik Riigivanema otsuse wastumõitmise poolt.

L. Kalm,

Mt Saaremaa ringi. esinaine.

Saare kaitseliitlased ja naiskodulaitjad.

Kogu kaitseliidu pere, kui teadlikumate kodanikkude poole, on pöördunud rahwahääletuse asjus lugupeetaw kaitseliidu ülem ja tutsum ühifelt kõiti tööle. Ei ole tahtlust, et oleme kõik teadlikud wajaajades uuendada meie põhiseadust ja kindlustada riikliku lorda demokraatlikel alusel ja wiisil nagu seda tarwitaks leiab meie lauaaegne suurte lojemustega lugupeetaw rahwajuht Härra Riigivanem. Meie kõik teame, et tema mõte on olnud alati rahwa kandwama osa mõte, et tema on walmis tooma suurimagi ohwri, et piisiks meie rahwas, meie riik, kosuks ja kaswaks rahu teel.

Kuid kaitseliidu ridadesse on loondunud ainult osa meie rahwast. Saarem osa on mitmesugusil põhjusil pibanud jääma kõrwal.

Kas kõigile neile on teada ja küllalt selge meie riigijuhi kawatsetawad suure riikliku tähtsusega reformid ja nende wajaajad? Kas kõigil on selge, milleks toimub eelolew rahwahääletus?

Kindlasti paljudele on see weel nagu midagi läbi udu paistwat, paljudeni mõib olla pole jõudnudki need hüübed.

Lugupeetaw Saare kaitseliidu pere. Siin seisab meie ees suur tööwäli, suur tüll sõbbis maad, mis iklab harimist. Oleme oma lohust riigi ja rahwa wastu senini täitnud alati suurema lohusetruudusega, teeme seda ka nüüd paremini kui kunagi warem.

Wähe on sellest, et teame mis meie isiklik lohus on eelolewate suurte riiklikkude lundmuste puhul, waja on ka teisi kaastodanikke selles walgustada. Peame panema käed külge ja selgitustööd tegema ka nende hulgas, kes on wäljaspool meie organisatsioonid. Ainult siis oleme täitnud oma lohuse sajawroffendbiliselt.

Sellepärast igakõiks meist selgitagu kõitidele kellebega on lohtupuuteid, eelolewa rahwahääletusest osawõtmise wajaajadest ja hääletamist meie riigijuhtide poolt wajaalikus peetud juunas. Selgitage seda oma naabritele, sõpradele, sugulastele ja tuttawatele. Tehke selgitustööd seltsimajades, koolides, koosolekul, rongidel ja omnibustel, üldiselt kõitjal, kus lohtate kaastodanikke.

See Teie walgustustööd peab jõudma igasse peresse kauge- masti metsakollas ja saarekesele, et 23., 24. ja 25. weebr. s. a. hääletuse tagajärjed näitaiks, et meie rahwas on seesmiselt terwe, on arusaaja ja kultuurrahwas, kes wäärrib temale Saatuse poolt määratud isefeiiswust igaweseks ajaks.

A. Pori, kapten.

23., 24. ja 25. webruaril kõik hääletamisele, et saaksime wigadeta põhiseaduse

Wõitjime Wabadusjõjas — wõidame ka rahwahääletusel.

Mis teha edasi?

Nüüd, kus rahwusloju lohtututsumise otsus juba küps ja rahwahääletuse wajaajades on weendunud iga kaitseliitlane, naiskodulaitaja, noortokkaste ja kodutütarde tegelane, tuleb järgmise sammuna wiia selgitustööd kõigi kaastodanikkude hulka. Kuna rahwahääletus 23., 24. ja 25. webruaril ei ole parteipoliitiline ettewõtte, waid puhtrahwuslik aktioon, mis Gestiile kindlustab isefeiiswuse ja demokraatliku riigitorra ning mõimfakt tõrjub eemale wälised waenulitid jõud, on meie lugupeetud riigijuhid pööranud loju eesti rahwa poole, kutsudes aktiwselt kaasa aitama uue ja parema riigitorra loomisel.

Kaitseliidu mehed ja naised!

Meie lohus on hoolitseda, et 23. webruariks selgitustööd rahwahääletuse ja rahwusloju lohtututsumise wajaajade üle ulatuks Saaremaal iga hääleõigusliku kodanikuni. 23., 24. ja 25. webruaril ergutada kõik neid äitma oma kodanikulohusel, eriti selgitades rahwahääletuse tehnilist läbiwõimise lorda ja üksmeelse otsuse wajaajust.

Rahwusloju uue põhiseaduse wäljatõõtamisega kindlustab Gestiile demokraatliku riigitorra. Sellepärast kõik käed külge — Gesti parema tulewiku nimel!

M. Witt, kapten.

Kaitseliidu Kuresfaare malewlonna ja Noorte Kollaste Saaremaa malewa päälk.

Usalduses oma Riigivanema vastu

hääletame Rahvuskogu kokkukutsumise poolt.

Kuidas toimub rahvahääletus.

Rahvahääletus Rahvuskogu kokkutsumiseks toimub Riigivanema poolt 8. jaanuaril l. a. dekreedina antud seaduse järgi, mis avaldatud „Riigi Teatajas“ 9. jaan. 1936. a. nr. 3. Selleks on wabariik jaotatud 14 walmisringfonda, mis omakord jagunewad jaosfondadeks, filmaspidades, et ükski hääletaja ei asuks hääletamisruumist eemal wõimalikult üle 5 kilomeetri.

Hääled antakse ära jaosfondades, kuhu igal hääletajal tuleb isiklikult ilmuda. Hääletamiseks on ette nähtud 3 päewa: 23., 24. ja 25. webruar. Jaoskonnakomisjonid peawad olema arwotud sedelite wastuwõtmiseks tahel esimesel päewal (23. ja 24. weebr.) kella 9-st hommikul kella 9 ni õhtul, kolmandal päewal (25. weebr.) kella 9-st hom. kuni kella 4 ni päewal.

Rahvahääletusel on igal hääledigustilul kodanikul üks hääle. Hääledigustilud kodanikud tantsakse nimelkirjadesse linna-, alewi- ja wallawalitjuses. Igal hääledigustilul kodanikul on õigus nimelkirja kontrollida ja kui tema nimi wastawas nimelirjas puudub, on tal õigus nimelirja koostawalt afutuselt nõuda enda wõiwitamata wõtmist nimelirja, kuid nõudjal tuleb jellisel korral tõestada oma hääledigustilul dokumentidega. Nimelirja wõtmise nõudeõigus lõpeb 2 päewa enne rahvahääletamise esimest päewa.

Mitte hiljem kui 3 päewa enne esimest hääletamise päewa saadetakse linna, alewi, wallawalitjuse wõi kaitsewäeosa poolt igale nende koostatud hääledigustilulude kodaniklute nimelirjas olewale isikule kätte nimelised tunnistused ühes hääletamisfedelitega. Kui hääledigustilul kodanik on nimelirja wõetud, aga nimelisi tunnistusi ja hääletamisfedelit pole saanud, wõib ta neid saada wastawast omawalitjusest wõi kaitsewäeosast enne esimest hääletamispäewa. Hääletamisfedelid on saada jaoskonnakomisjonist hääletamise ajal.

Hääletaja peab ilmuma jaoskonnakomisjoni eelnimetatud ajal (kas 23., 24 wõi 25. weebr.), kaasa wõttes nimelise tunnistuse ja hääletamisfedeli. Kodaniku ilmumise kohta tehakse hääledigustilulude kodaniklute nimelirjas märkus ja antakse temale tembeldatud ümbrik. Kahtluse korral on komisjonil õigus nõuda enne ümbriku andmist hääledigustilul kodanikult isikutunnistust, see pärast on soowitaw ka isikutunnistus igals juhuls kaasa wõtta. Hääletamisruumesse ei lasta relwastatud isikuid ja joobnuid.

Juhataja nõudmiseta ei wõi ühtki relwastatud wõimu hääletamisruumesse tuua.

Pärast ümbriku saamist läheb hääledigustilul kodanik selleks eraldatud kohta, paneb seal hääletamisfedeli ümbriku kleebib ümbriku kinni ja annab siis ümbriku jaoskonnakomisjoni liikme kätte, kes selle tema nähes kasti lasteb. Sellega on hääletaja oma kohustuse täitnud ja lahtub.

Hääletamisfedel, mis hääledigustilule kodanikule antakse, sisaldab rahvahääletamisele tulewa esilbise teksti ja selle all kaks ruudutest sõnadega „poolt“ ja „wastu“.

Iga hääletaja, kes soowib, et Riigivanem kutsuks Rahvuskogu kokku, peab tõmbama (ulega wõi pliiatsiga) sõnale „poolt“ kriipsu alla. Kui aga sõnale „wastu“ kriips alla tõmmatakse, siis tähendab see, et hääletaja on Riigivanema poolt hääletamisele pandud kawa wastu ja soowib selle esilbise tagasilükkamist.

Kriips tuleb teha enne hääletamisfedeli panemist ümbriku, üksteist kas lodus wõi hääletamiskohas. Parem on, kui juba lodus kriips alla tõmmatakse, siis pole enam hääletamiskohas muret, ka pole igauhel pliiatist wõi sulge kaugas. Hääletamisele mindagu juba walmiskriipsutatud fedeliga. Muudugi hääletab iga arusaaja ja tõsine riigikodanik poolt ja tõmbab kriipsu sõna „poolt“ alla.

Hääletada wõib ainult ametlikult antud fedelitel. Erariisil walmistatud fedeleid ei wõi tarwitada ja sarnased hääled loetakse maksusetuks. Maksusetuks tunnistatakse ka fedelid, millele kodanik kirjutanud oma nime alla wõi milles leidub otseleid tunnuseid, mille järgi wõib otsustada, kes hääletaja olnud. Hääletamine peab jääma salajaseks. Ka loetakse maksusetuks fedelid, mida pandud ümbriku rohkem kui üks, kui nende sifu ei ole sama; on aga sifu sama, siis loetakse neist ainult üks makswaks.

Rahvahääletamine on tõsine asi ja rahwa püha kohus. Süütegude eest rahvahääletamise asjus karistatakse hüüdlasi süü raskuse järele, alates arestist wõi rahatrahwist kuni 6-aastase sunnitööga.

Jaan Treufeldt,

Saaremaa Malewa propagandapäälit.

Wabariigi

Ohwitseride Keskkoogu

Juhatus

„27.“ jaanuaril 1936. a.

Nr. 132.

Tallinn, Raetoja pl. 14.

Õdigile ohwitseridekogu juhatastele.

Sisefetlunud 3. 2. 36. Nr. 19.

Mõned ohwitseridekogud on pööranud Ohwitseride keskkoogu juhatusse poole selgituse saamiseks selle kohta, misjagusel määratud tuleksid rakendada kaitsewäeteenistuse

Aratiri

seaduse muutmise ja täiendamise seadusega (Ri 18 - 1934) ja Kaitseministri käsu kirjaga nr. 50 - 1934. maksmapandub määrused rahvahääletuse puhul 23., 24. 25. weebuaril s. a.

Arutades seda küsimust tuli Keskkoogu juhatus otsusele, et eelolew rahvahääletus on suure tähtsusega riikline akt, mille tulemused on otsustawad meie riigi tulewikule ja demokraatlikule riigitorrale. Keskkoogu juhatus leiab, et maksimate seadustega pole wastolus ohwitseridekogude liikmete kaasaaitamine rahvahääletuse lordaminekust ja

rahvahääletuse toetamine positiwse selgitustööga oma liikmeskonnas.

Diendus: W. D. K. juhata. prot. nr. 255 p. 1, 25. 1. 36.

G. Jonson, kindralmajor, esimees.

M. Tuist, kolonel, sekretär.

Malewa pealituile.

Teatada käesolewasti kõikidele li. ohwitseridele.

J. Maide, kolonel.

08.02.36. Kaitsejõudu peastaabi ülem.

Uwaldan teadmijeks ja käsitamijeks
Peastaabi Oppe-spordi osajonna pealiku
ringkirja 1. II. 1936. a. nr. 137-R.

Rõigile malewate pealikutele.

Malewate pealikute koosolekul nõwembrisuus tõsteti üles küsimus, et ref. ohwitseridele-kooliõpetajatele korraldada aulõrgenduse katsed suwel looli wahel ajal, kusjuures ref. ohwitserid-kooliõpetajad katsetele ettevalmistufeks sellekohase kursuse lähewad läbi isegi kaitsewäe laagris.

Küsimuse lahendamijeks palun teatada 1. aprilliks, kes ref. ohwitseridest Teie malewas soowiwad suwel aulõrgenduse katset sooritada. Teates lähendada ohwitseri auaste, nimi, perekonnanimi, wäeküsi, kas wastab tingimustele aulõrgenduse saamijeks 24. weebr. 1937. a. Teates lähendada ka nende ohwitseride nimed, kes soowiwad katsetele ettevalmistufeks minna kaitsewäe laagri

Suwistest katsetest on lubatud ka osa wõtta reserve-ohwitseridel — mitte looliõpetajatel.

A. B a l d e r, kol. ltn.

õppe-sporbiosajonna pealik.

E. M e t s t a l, major

Õppejst. pealik.

Ohwitseridel, kes soowiwad suwel aulõrgenduse katsed sooritada, esitada minule soowiawalus 20. III. s. a. juure kirjades oma kaitsewäe teenistuskirja.

D. S ä r e w, kolonelleitnant.

Kontrollkogumiste toikuwõtteid.

1. Muhu-Suure kompanis.

Kontrollkogumist toimetas 1. detf. 1935 a. Põide õppepiirkonna instruktore n. leitnant Ants Hendriks, Muhu malew. pealiku A. Wahi ja kompani pealiku A. Pärtel'i abil ja juuresolekul. Kompani nimekirjas 34 kaisel. Kontrollkogumisele ilmusid 12 kl. wõi 35,5% üldarwust. Puudusid wabandawail põhjusil 4, loiduse tõttu 18 kl.

Instruktori poolt järelewaadatud 11 fw. wintpüüsi ja 2 püstol browninut. Reist oli hästi hooldatud 10 fw. wintp. ja 2 püstolit, rahuldawalt — 1 fw. wintp.

Warustus, relwad ja lastemoon oli kõik alles ja hästi hooldatud. Kaitsekiitlaste poolt kaebusi ei awaldatud.

Muhu malewtonna üfjustes paistab eriti silma suur loibus kaitsekiitlõdu töö ja tegewuse wastu, mis ilmnes ka koesolewal kontrollkogumisel. Käsen õppepiirkonna instruktoreil koos malewtonna pealiku ja malew. propaganda pealikutega wälja selgitada, milles seisab riin wiga ja mulle ettelanda 15. märtsiks s. a.

Malewtonna pealikul ühe kuu jooksul koesolewa ilmunijest M. Teatajas isiklikult kontrollida kõikide M. Suure komp.

kaitsekiitlaste relwi ja warustust, kes kontrollkogumisele ei ilmunud. Relwade järelewaatuse kohta teha wastaw märkus hoolekande lehte. Tulemustest ettelanda õppepiirkonna instruktore laudu.

2. Pinnauimbruse kompani II rühmas.

Kontrollkogumist toimetas 19. jaan. 1936 a. wanem instruktore kapten Anton Pori, rühma pealiku D. Tamme abil ja juuresolekul.

Rühma nimekirjas 37 kaisel. Kontrollkogumisele ilmusid 32 kl. wõi 6,48% üldarwust. Puudusid wabandawail põhjusil 5 kl.

Instruktori poolt järelewaadatud fw. wintpüüsi 30, fw. püstol browninuid 1. Reist hästi hooldatud fw. wintpüüsi 18 ja üks püstol, rahuldawalt 8 fw. wintpüüsi ja nõrgalt 4 fw. wintpüüsi.

Warustus, relwad ja lastemoon kõik alles ja korras. Kaebusi ei awaldatud.

Riigimaranduse, eriti relwade eest hoolitsemisele tuleb panna erilist rõhku, millele juhiti rühma ja jao pealiture tähelepanu.

Rühm riitlikult hästi kokkuliitunud ja jätab kõigiti korraliku üfjuse mulje.

See korra eest rühmas awaldan tänu rühma pealikul D. Tamm'ele.

3. Abruta kompanis.

Kontrollkogumist toimetas 26. jaan. 1936 a. wanem instruktore kapten A. Pori, malewtonna pealiku J. Kuit'i ja komp. pealiku A. Saarma abil ja juuresolekul.

Kompani nimekirjas 57 kl. Kontrollkogumisele ilmus 34 kl. wõi 65,38% üldarwust. Puudusid 23 kl.

Instruktori poolt järele waadatud fw. wintpüüsi 40 ja 9 mm. püstol browninuid 2 Reist hästi hooldatud fw. wintpüüsi 21, rahuldawalt fw. wintpüüsi 11 ja 9 mm püstoleid 2, nõrgalt 8 fw. wintpüüsi.

Warustuse hoidmise kord kompani laos jätab soowida. Warustus oli mitmes kohas laiali. Kompani peaks soetama kapi, luhu kõik warustus ja relwad, mis pole kaitsekiitlastele wälja antud, mahuts fiske ja kus siis iga asi oleks omal kohal. Kompani warustuse jagamise raamat tuleb seada korda, et oleks võimalik igal ajal selgusele jõuda, mis kaisel. wälja antud. Tähendatud raamatusse landa fiske igasugune warustus, mis kaitsekiitlastele wälja antakse ja saamise kohta wõtta kohe allkiri.

Warustuse kohta, mis komp. pealiku poolt seni wälja antud ilma allkirjadeta, wõtta allkirjad lähemal ajal. 1 fihitumise puul ja 3 püksitaski, mis komp. pealiku seletuse järgi ära antud malewa staapi, komp. pealikul kohe wahelord mal. staabi-ga selgitada waranduse arwelt kustutamijeks. 1 Laskeeskiri 1 osa, kui iganenud määrustil kompani arwelt kustutada.

Relwade eest hoolitsemisele tuleb kompanis panna senijest suuremat rõhku, kuna nõrgalt hooldatud relwade arw on suur. Kompani ja rühma pealikutel kontrollida igal võimalikul juhul kaitsekiitlastele wäljaantud relwi ja tuletada meelde hooldandmise reegleid.

Kontrollkogumisel puudumite kaitsekiitlaste relwad kompani pealikul waadata üle ühe kuu jooksul koesolewa ilmunijest Mal. Teatajas ja minule õppepiirkonna instruktore laudu ette landa.

4. Mustjala kompanis.

Kontrollkogumist toimetas 8. 12. 35. a. ja 26. 01. 36. a. Kihelkonna õppepiirkonna instruktore n. leitn. R. Waabel kompani pealiku E. Erloch'i abil ja juuresolekul.

Kompani nimekirjas 63 kl. Kontrollkogumisele ilmusid 59 kl. wõi 93,80% protsenti üldarwust. Puudusid 4 kl.

Instruktori poolt järele waadatud fw. wintpüüsi 57 ja 9 mm. püstoleid 3. Reist hästi hooldatud fw. wintpüüsi 20, rahuldawalt 28 ja mitterahuldawalt 9. Sw. püstolid kõik hästi hooldatud.

Warustust, relwi ja lastemoona puudu ei olnud. Kaitsekiitlastele wäljaantud warustuse seisutord üldiselt rahuldaw. On märgata, et üfkitud kaitsekiitlastel on wõõrihima ka isiklikkudes huwides kasutanud, mis lubamatu (R. L. K. § 139). Soowe ja kaebusi ei awaldatud.

D. S ä r e w, kolonelleitnant.

Malewa pealik.

Kaitseliidu Saaremaa malewa pealiku

Käskkiri nr. 7.

Kuressaares, 10. webruaril 1936. a.

§ 1.

Kuressaare malewtonna pealik kapten Mihail Witt wiibis Tallinnas Noorte Kotlaste malewate juhtide koosolekul, 24. kuni 27. jaanuarini s. a.

Kapten M. Witt'i äraolekul täitis Kuressaare malewtonna pealiku kohuseid malewtonna pealiku abi Aleksander Talwit.

Diendus: Ljh. nr. 708.

§ 2.

Kiimitan Kihelkonna malewtonna õppepealikuks Mustjala komp. kl. ref. n. ltn. Wolbemar Toomwer'e, 30. jaanuarist s. a. arwates.

Diendus: Ljh. nr. 590.

§ 3.

Leisi malewtonna Leisi kompani kaitsekiitl. Aleksander Jaani p. Tomson lugeda elukoha muutmise puhul üle läinuks Pärnumaa malewa koosseifu, 1. webruarist s. a. arwates.

Diendus: Ljh. nr. 681.

§ 4.

Wabastan Aleksander Tomson'i elutoha muutmise puhul Leifi malewkonna propaganda pealiku ametkohalt, 1. weebuarist j. a. arwates.

Diendus: Vjh. nr. 681.

§ 6.

Wabastan Öppurkompani allüksuste ja erialade pealikud ja abid ametkohtadelt ja tinnitaa kompani allüksuste ja erialadepealikuis ja abidels järgmised pealikud ja malewlased, 10. weebuarist j. a. arwates:

Jst. nr.	Allüksuse nimetus	Pealiku perekonna- ja eesnimi	Pealiku abi perekonna- ja eesnimi
1	Kelwur	Anderfon, Erich	Vinver, Elmar
2	I rühm	Kitt, Wladimir	Luhl, Alfred
3	" I jagu	Lorn, Leo	Kurg, Gunnar
4	" II "	Ermus, Wiktor	Truu, Martin
5	II rühm	Ausing, Peeter	Kattelberg, Harald
6	" I jagu	Kiwi, Herman	Kobbo, Kostislav
7	" II "	Pöldre, Enn	Päärson, Wladimir
8	" III "	Braunbrück, Alfred	Kuldsaar, Alfred

Diendus: Vjh. nr. 590.

§ 7.

Alltähenatud kaitsejõuallüksustele on perekonnaseisuametinete osjusestega määratud uutels perekonnanimedeks:

1. Karl Peetri p. Parson — Hellama komp. — "Pajur".
2. Peeter Alek. p. Ellermann — Loona komp. — "Ellermaa".
3. Peeter Wäsilik p. Rufs — Loona komp. — "Wirmastu".
4. Arnold Rusti p. Mihkelson — Kiheltonna komp. — "Edala".

Diendus: Vjh. nr. 723.

§ 8.

Wabastan Amalie Kabur'i-Kaal'i enda palwel naiskoduaitse luemõisa jaoskonna esinaine ametkohalt ja määran luemõisa jaoskonna esinaineks sama jst. liitme Ella Kiwi, mõlemad 15. weebuarist j. a. arwates.

A. Kabur-Kaal'il jaoskonna loosjeis, asjaajamine, warandus, warustus ja rahajummad uuele jaoskonna esinainele E. Kiwi'le üle anda ja üleandmise ja wastuõtmise kohta akt koostada, millest ärakiri minuse saata.

Diendus: Vjh. nr. 669.

§ 9.

Wiin üle elutoha muutmise puhul 10. weebuarist j. a. arwates:

1. Bihla komp. kl. — tegewliitme Johannes Tamm'e — Kuresaare kompaniisse.
2. Kärta komp. kl. — tegewliitme Al-der Lepit'u — Kuresaare kompaniisse.
3. Kuresaare komp. kl. — tegewliitme Oswald Triipan'i — Bihla kompaniisse.

D. Sär ew, kolonelleitnant.

Kaitsejõudu Saaremaa malewa päälit.

Käskkiri väljaantud 10. weebuarist 1936. a. kell 1500.

§ 5.

Kuresaare malewkonna Öppurkompani kl. Woldemar Joosepi p. Bagorsky wiin üle Malewa sibe üksitühma raadiojaama jao loosjeisu, 24. jaanuarist j. a. arwates.

Dmapärane kihlweidu.

Jaauari kuus rääkis A. Toom Kuresaare Ühisgümnaasiumis ja Kaitsejõudu laialt tuntud Wilsandi saarest ja selle linnuriigist. Toomi kõnest selgus, et kõil hää ja dilit saab Wilsandi saarel olla ainult seepärast, et Wilsandi saarel on langelane kalur "Jaak" on saarelt kurabi merde wisanud, mille tagajärjel saarel õitseb kindel ifamaa armastus, üksmeel ja wõrdlemisi rahulik ja häätahtlik läbisaamine. Puuduwad lärmid, ulakused, lööwintgud ja suuremad arusaamatused, nii et iga wilsandlane on uhke oma kiviisele kobusaarele. Ifegi kohrustäimine paistab rahuliku toiminguna, kuhu minnasse koos sõp-radena, sest üle mere paadiga sõita oleks üksi raske. Kõsimuse peale seletatakse, et kui kõil riigimatkud tasutud, milledest tulewad ka kõil kohtunikkude palgad, milleks siis omawahel waielba, sest eks ole õiguse leidmine kohtuhärrade asi ja kui lahendamise juures peaks lööming tarwilik olema, eks seegi jää siis kohtunikkude teha.

Saartased arwawad, et nende wägimees Suur Tõll olla tangem. Sellele kõneleja wastu ei waielnud, aga jättis asja aja lahendamise, sest warsti läheme walimiskastide juurde, eks siis näeme hääletamiskäimute ja poolthääletamute arwust, kust on kurat põhjalikumalt wälja kihutatud, sest on ju üldiselt teada, et hoolitus walimiskasti juurde ei ilmu ainult kurabist waewatu, samuti wastu hääletab ainult kurabi mõjul meie wabaduse kalli werihinna unustanud ifik.

Wastuwaiblejad olid sellega nõus, nii et Wilsandi walimisjaoskond wõistleb ifamaa armastuses Saaremaa ja iga teise walimisjaoskonnaga, lootes oma langelase Jaagu poolt tehtud puhtale tööle.

Peab lootma, et leidub ka walimisjaoskondade wahelise wõistluse tarwis auhindade wäljapanejaid, sest eks ole see ifimene kodanikkude kohusetunde wõistlus.

Wilsandlane.

Ilmunud "Samarittlaste käsiraamat" kolmas täiendatud trükk.

"Eimene abi õnnetusjuhtudel".

Kirjutanud dr. W. S u m b e r g — Eesti Terwishoiu Muuseumi juhataja. Eesti Terwishoiu Muuseumi ja Naiskoduaitse Keskjuhatusel ühine wäljaanne.

Kolmandat trükk on täiendatud tunduwalt, wastawalt uuele samariitlaste kurjuse õppelawale. Peale muu on täiesti uue alana juurde wõetud wäli-sanitaartehnistus, mõnda naise ja lapse terwishoiust j. m. Seega wastab kolmas trükk täielikult uuele õppelawale.

Raamat sisaldab 140 selgitawat joonist ja 4 wärwilist tabelit. 188 lht. Hind brosh. Kr. 2. —

Kaitsejõudu tarwetelaos on müügil wäikelibribrilised püsibid "Erma" hinnaga — Kr. 48:00 ja diopterfihit Kr. 12:10.

Põide malewkonna asutajat liiget

Vassili Olli

mälestab

Põide malewkond.